

ZAWODOWY EGZAMIN PRAWNICZY

Prawo karne

Mateusz Woński

APLIKACJE PRAWNICZE

ZAWODOWY EGZAMIN PRAWNICZY

Prawo karne

Mateusz Woński

APLIKACJE PRAWNICZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 stycznia 2023 r.;
uwzględnia zmiany wprowadzane ustawą z 7 lipca 2022 r.
o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw
(Dz.U. poz. 2600)

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Paulina Ambroży

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-440-8

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	9
1. Po co powstała ta publikacja?	9
2. Czego można od opracowania oczekiwać?	10
3. Kilka uwag na temat stanu prawnego	12
Rozdział I	
Struktura zadania z prawa karnego na egzaminie	
zawodowym	21
1. Rodzaje zadań egzaminacyjnych	21
2. Rozwiązanie zadania a struktura kazusu	23
3. Informacje dla zdającego a zadanie	44
4. Lektura kazusu	46
Rozdział II	
Akt oskarżenia	48
1. Status klienta	48
2. Prywatny akt oskarżenia	57
3. Subsydiarny akt oskarżenia	60
4. Warunki formalne subsydiarnego aktu oskarżenia	64
5. Interes mocodawcy a treść aktu oskarżenia	82
Rozdział III	
Apelacja	87
1. Apelacja obrońcy a apelacja pełnomocnika	87
2. Substrat, zakres, kierunek zaskarżenia	93

---

3. Zarzuty apelacyjne: tzw. bezwzględne i względne przyczyny (podstawy) odwoławcze	113
4. Wnioski apelacyjne	158
5. Apelacja a opinia prawna	160
 Rozdział IV	
Kazus	161
1. Informacje i założenia	179
2. Wyrok	181
3. Błędy zawarte w wyroku widoczne bez lektury uzasadnienia	184
 Posłowie	 201

WPROWADZENIE

1. Po co powstała ta publikacja?

Może najpierw kilka słów o tym, po co **nie powstała**. Otóż nie powstała po to, aby zastąpić wysiłek samorządów – adwokackiego i radcowskiego – w kształceniu kolejnych pokoleń profesjonalnych prawniczek i prawników wykonujących te zawody zaufania publicznego. Statystyki pokazują, że ukończenie tych aplikacji jest najczęściej podstawą wniosku o dopuszczenie do egzaminu zawodowego. Jest to w mojej ocenie najwłaściwsza, najbardziej kompleksowa droga doskonalenia wiedzy, umiejętności i kompetencji zapewniających należyte wykonywanie zawodu. Z tej perspektywy patrząc, publikacja jest pewnym podsumowaniem procesu kształcenia, który nie jest przecież zorientowany tylko na to, aby absolwentki i absolwentów aplikacji przygotować do napisania pięciu co najmniej dostatecznych prac egzaminacyjnych. Aplikacja oferuje zdecydowanie więcej. Egzamin zawodowy jest jednak jej zwieńczeniem, dlatego opracowanie poświęcone temu problemowi – bo egzamin można i trzeba w kategorii problemu czy zadania do wykonania postrzegać – wydaje się potrzebne i pomocne.

Opracowanie może być także przydatne osobom, które podjęły decyzję o przystąpieniu do egzaminu zawodowego bez aplikacji. Sam należałem do tej grupy, dlatego zdaję sobie sprawę ze skali trudności wyzwania (tylko prawo karne na miesiąc przed egzaminem wydało mi się względnie łatwe; w przeddzień egzaminu tęskniłem do tego dobrego, a już nieobecnego, samopoczucia). Ciężar przygoto-

wań trzeba wtedy dźwigać samotnie, więc publikacja, która ma formę rozmowy na tematy fundamentalne, pozwoli – mam nadzieję – uporządkować wiedzę i zwrócić uwagę na mechanizmy, które osobom, które ukończyły aplikację, mogą wydawać się naturalne i jasne.

Oczywiście z opracowania mogą korzystać aplikantki i aplikanci: jeżeli tylko konstrukcja kolokwium z prawa karnego na aplikacji odpowiada strukturze egzaminu zawodowego, nie ma przeszkód, aby przygotować się podobnie, analizując podobne – być może nieco łatwiejsze merytorycznie, ale co do istoty takie same – zagadnienia.

Wreszcie: odwołanie się do egzaminów adwokackiego i radcowskiego jest uzasadnione tym, że jakkolwiek – przynajmniej w dniu 27.01.2022 r., kiedy piszę te słowa – zadania są różne (i przygotowują je różne zespoły), to ich istota jest taka sama.

2. Czego można od opracowania oczekiwać?

Z całą pewnością informacji o mechanizmach rządzących konstruowaniem kasusów egzaminacyjnych i opisów istotnych zagadnień, za pomocą których dokonywana jest ocena prac. Zrozumienie tych mechanizmów pomaga zoptymalizować czas, poddać analizie wszystkie istotne elementy, żadnego nie pomijając, odsiać elementy zbędne, i na tak przygotowanym polu operacyjnym rozstrzygnąć problemy prawne zawarte w zadaniu egzaminacyjnym, aby wreszcie przygotować formalnie poprawne i merytorycznie prawidłowe rozwiązanie.

Opracowanie nie stanowi algorytmu postępowania, którego wierne odwzorowanie pozwala (pozwoli) zdać egzamin zawodowy czy kolokwium z przedmiotu w ramach aplikacji. Nie zawiera też gotowych recept i rozwiązań merytorycznych. Innymi słowy, informacje w nim zawarte nie są wystarczające, aby egzamin zawodowy zdać. Sporządzenie – dajmy na to – apelacji nie jest bowiem czynnością przypominającą skręcenie mebla zgodnie z instrukcją. Rzecz w tym, że sama wiedza o potencjalności (możliwości wystąpienia) błędu polegającego na naruszeniu prawa materialnego nie pozwoli go w okreś-

Rozdział I

STRUKTURA ZADANIA Z PRAWA KARNEGO NA EGZAMINIE ZAWODOWYM

1. Rodzaje zadań egzaminacyjnych

Sprawa jest prosta:

- a) z art. 36⁴ ust. 5 u.r.p. wynika, że pierwsza część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa karnego, polegającego na przygotowaniu **aktu oskarżenia** albo **apelacji**, a w przypadku uznania, że brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu **opinii prawnej** w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu;
- b) z art. 78d ust. 5 pr. adw. wynika, że pierwsza część egzaminu adwokackiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa karnego, polegającego na **przygotowaniu aktu oskarżenia** albo **apelacji**, a w przypadku uznania, że brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu **opinii prawnej** w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu.

Czas trwania egzaminu jest taki sam (360 minut). Skoro więc i te zasady, i polecenie egzaminacyjne są takie same, nie powinno nas dziwić, że struktura zadania jest podobna (porównywalna).

Wprawdzie konstrukcja egzaminu jako całości od 2009 r. ulegała pewnym zmianom (rezygnacja z części testowej, dodanie zadania z zasad wykonywania zawodu lub etyki zawodowej), to w części, którą

dalej będę określał „częścią karną”, polecenie było takie samo. Z tego względu w dalszych fragmentach, pisząc o egzaminach zawodowych z ubiegłych lat, będę miał na myśli egzaminy adwokackie i radcowskie z lat 2009–2022.

Oznacza to, że rozwiązaniem zadania egzaminacyjnego części karnej może być:

- a) akt oskarżenia;
- b) apelacja; jest to najczęstszy – statystycznie rzecz biorąc – wypadek;
- c) opinia o niezasadności apelacji albo niezasadności aktu oskarżenia.

Akt oskarżenia: zważywszy na to, że jest to egzamin – odpowiednio – adwokacki albo radcowski, wydaje się, że wchodzi tutaj w rachubę wyłącznie skargi: subsydiarna (zob. art. 55 i 330 k.p.k.) albo prywatna (zob. art. 59 i n. oraz art. 487 k.p.k.), chociaż oczywiście umiejętność prawidłowego sporządzenia „publicznego” aktu oskarżenia implikuje taką umiejętność w zakresie pozostałych skarg inicjujących postępowanie jurysdykcyjne w zasadniczym nurcie procesu. Skoro polecenie może dotyczyć aktu oskarżenia, to nie należy spodziewać się na egzaminie jego tzw. surogatów, w tym: wniosku o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających (zob. art. 324 k.p.k.), wniosku o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków (zob. art. 335 § 1 k.p.k.), wniosku o warunkowe umorzenie postępowania (zob. art. 336 § 1 k.p.k.) czy wniosku o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym (zob. art. 517b k.p.k.). Teoretycznie mógłby to być akt oskarżenia z wnioskiem o skazanie bez rozprawy w trybie art. 335 § 2 k.p.k. (jest to w końcu akt oskarżenia), ale wówczas z polecenia egzaminacyjnego musiałoby wynikać, że osoba zdająca występuje w roli prokuratora. Chyba nie o to w egzaminie adwokackim i radcowskim chodzi, aby sprawdzać kompetencje prokuratorskie, więc taką opcję lepiej pozostawić poza zakresem naszego zainteresowania.

Z opisów istotnych zagadnień do zadań egzaminacyjnych z ubiegłych lat wynika, że akt oskarżenia – jako oczekiwane (rekomendowane) rozwiązanie – **nie pojawił się nigdy**.

Apelacja natomiast stanowiła rozwiązanie zadania egzaminacyjnego na wszystkich egzaminach zawodowych w latach 2009–2022 poza jednym: egzaminem radcowskim z 2012 r., kiedy zespół do przygotowania zadań na egzamin zawodowy uznał, że prawidłowym rozwiązaniem jest sporządzenie opinii o niezasadności apelacji.

Oznacza to, że apelację należało przygotować w 27 na 28 wypadków, opinię – w 1/28, akt oskarżenia – 0/28.

Z perspektywy wykładowcy akademickiego czy osoby uczestniczącej w kształceniu aplikantek i aplikantów ta prawidłowość nie zaskakuje. To apelacja pozwala bowiem najpełniej sprawdzić przygotowanie osoby zdającej do wykonywania zawodu, przynajmniej w pisemnym jego i najczęstszym w obrocie aspekcie. Podstawy takiego przekonania omówimy w kolejnych częściach opracowania.

2. Rozwiązanie zadania a struktura kazusu

W tej części odpowiemy na pytanie, w jakiej relacji pozostają zadanie egzaminacyjne i zamierzone przez autora rozwiązanie. Chodzi więc o to, czy struktura i treść kazusu wymuszają określone rozwiązanie.

Z całą pewnością jest tak, że *prima facie* można rozpoznać, czy zadanie wymaga opracowania apelacji (albo opinii o jej niezasadności), czy aktu oskarżenia (albo opinii o jego niezasadności: taka opcja również wchodzi w grę). Odróżnijmy więc najpierw te dwie grupy zadań.

Można założyć, że zadanie uzasadniające sporządzenie **aktu oskarżenia** będzie obejmować (na przykład):

- 1) informację o popełnieniu na szkodę klienta przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego; taki kazus mógłby zawierać opis zdarzenia, dane personalne pokrzywdzonego i sprawcy (współdziałających), i co najwyżej akta sprawy obejmujące informację o próbie doprowadzenia do objęcia ściganiem przestępstwa prywatnoskargowego na podstawie art. 60 § 1 k.p.k. (tj., co do zasady,

treść zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub protokołu przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej, treść postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia z uwagi na brak znamion czynu zabronionego ściganego z urzędu i brak interesu społecznego w objęciu ściganiem przestępstwa prywatnoskargowego, dodatkowo – opcjonalnie – zażalenie na to postanowienie, rozpoznane zgodnie z art. 465 § 2a k.p.k. w sposób niekorzystny, tj. postanowieniem o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia); próbie nieskutecznej, bo przecież gdyby prokurator z uprawnienia określonego w art. 60 § 1 k.p.k. skorzystał, sporządziłby i wniósł akt oskarżenia, co czyniłoby polecenie bezprzedmiotowym (wówczas należałoby najpewniej sporządzić opinię o niezasadności prywatnego aktu oskarżenia, ponieważ zachodzi zawisłość sprawy w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.; w takim wypadku aktualizacja obowiązku sporządzenia aktu oskarżenia powstaje w wypadku odstąpienia prokuratora od oskarżenia, ale takie zadanie byłoby o tyle dyskusyjne, że przecież zgodnie z art. 60 § 4 k.p.k. wystarczające byłoby złożenie oświadczenia o podtrzymaniu oskarżenia jako prywatnego);

- 2) informację o zaktualizowaniu się uprawnienia klienta do złożenia subsydiarnego aktu oskarżenia, tj. informację o złożeniu przez niego zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego, wydaniu postanowienia o odmowie wszczęcia (względnie wszczęciu postępowania przygotowawczego i następczym jego umorzeniu), zaskarżeniu tych decyzji procesowych, uchyleniu zaskarżonego postanowienia przez sąd, ponownemu wydaniu tożsamej decyzji procesowej kończącej postępowanie, wniesieniu zażalenia na to postanowienie do prokuratora nadrzędnego i utrzymaniu przezeń w mocy zaskarżonego postanowienia; no i jeszcze wzmiankę, że klient skorzystał dwukrotnie z prawa do złożenia zażalenia (art. 306 § 1 i 1a k.p.k. – zob. art. 330 § 1 i 2 k.p.k.), i że termin miesiąca od doręczenia klientowi (względnie pełnomocnikowi) zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia jeszcze nie upłynął (art. 55 § 1 k.p.k.).

Uwaga!

Przepisy art. 9 pkt 6 i 15 u.z.k.k. nadają – odpowiednio:

- 1) art. 55 § 1 k.p.k. brzmienie: „§ 1. Pokrzywdzony, o którym mowa w art. 330 § 2 zdanie trzecie, w terminie miesiąca od doręczenia mu zawiadomienia o postanowieniu prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy zaskarżonego postanowienia, może wnieść akt oskarżenia do sądu, dołączając po jednym odpisie dla każdego oskarżonego oraz dla prokuratora. Przepis art. 488 § 2 stosuje się odpowiednio. Przepisów art. 339 § 3 pkt 3a i art. 396a nie stosuje się.”;
- 2) art. 330 § 2 k.p.k. brzmienie: „§ 2. Jeżeli organ prowadzący postępowanie nadal nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia. Postanowienie to podlega zaskarżeniu tylko do prokuratora nadrzędnego. W razie utrzymania w mocy zaskarżonego postanowienia pokrzywdzony, który co najmniej dwukrotnie wykorzystał uprawnienia przewidziane w art. 306 § 1 lub 1a, w tym zaskarżył postanowienie utrzymane w mocy przez prokuratora nadrzędnego, może wnieść akt oskarżenia określony w art. 55 § 1 – o czym należy go pouczyć”.

Z art. 28 ust. 2 u.z.k.k. wynika, że przepisy art. 55 § 1 oraz art. 330 § 2 ustawy zmienianej w art. 9 (tj. k.p.k.) w brzmieniu dotychczasowym stosuje się w sprawach, w których postanowienie prokuratora nadrzędnego o utrzymaniu w mocy postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania przygotowawczego zostało wydane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Przepisy te mają wejść w życie 14.03.2023 r., ale trzeba liczyć się z tym, że termin ten ulegnie przesunięciu na 1.10.2023 r. (zob. „Kilka uwag na temat stanu prawnego”).

Już na tym tle widać, że zadanie „na akt oskarżenia” nie powinno obejmować akt postępowania sądowego, co najwyżej materiały dotyczące czynności sądowych w postępowaniu przygotowawczym (zob. art. 329–330 k.p.k.).

W opracowaniu omówiono problematykę części pierwszej egzaminu adwokackiego i radcowskiego obejmującą rozwiązanie zadania z prawa karnego.

Przedstawiono cenne informacje o mechanizmach konstruowania kasusów egzaminacyjnych i opis istotnych kryteriów, za pomocą których dokonywana jest ocena prac. Ich zrozumienie pomaga:

- zoptymalizować czas rozwiązania kasusów,
- przeanalizować wszystkie istotne elementy,
- wyeliminować elementy zbędne,
- rozstrzygnąć problemy prawne zawarte w zadaniu egzaminacyjnym,
- przygotować formalnie poprawne i merytorycznie prawidłowe rozwiązanie.

Podejmowane zagadnienia – np. zakresu zaskarżenia apelacji, zarzutów i wniosków apelacyjnych – są prezentowane z wykorzystaniem licznych przykładów.

Książka jest przeznaczona zarówno dla osób zdających egzamin zawodowy z prawa karnego, jak i przedstawicieli zawodów prawniczych i studentów prawa, jako zbiór praktycznych wskazówek pomocnych w przygotowaniu wybranych pism procesowych w postępowaniu karnym.

Mateusz Woźński – doktor nauk prawnych; radca prawny; członek Komisji Aplikacji i Opiekun II roku aplikacji radcowskiej w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie; naukowo i zawodowo zajmuje się prawem karnym materialnym i procesowym oraz prawnomaterialnymi i procesowymi zagadnieniami odpowiedzialności dyscyplinarnej; od 2012 roku prowadzi w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie szkolenia dla radców prawnych i aplikantów radcowskich z zakresu m.in. metodyki radcy prawnego w sprawach karnych, konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego, a także reprezentacji stron oraz środków zaskarżenia w postępowaniu karnym.

9788383284408 W01P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8328-440-8

9 788383 284408

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 89 ZŁ (W TYM 5% VAT)